

Divné místo – Eliška Lukavská

Kdysi jsem významu slova "divný" příliš nerozuměla. Nechápala jsem, proč ho lidé tolik používají. Pak se tu ale objevila chvíle, kdy mi bylo rázem naprosto jasné, co tento výraz znamená.

Bylo to vůbec poprvé, kdy mi jemně poklepal na rameno a konečně se mi jaksepatří představil. Stály jsme spolu na úpatí hory Monte Piano a oba jsme ztuhle sledovaly bojiště první světové války, které si zachovalo svou původní podobu do dnešních dní.

Bojiště ale nebylo to, kvůli čemu jsme zkoprněly. Dospělí na něm svačili, piknikovali a fotografovali, děti při hledání stoletých kulek pobíhaly v zákopech, dospívající pokřikovali a pištěli, když děti kulky našly, staří zapichovali nemilosrdnými hroty turistických holí stébla trávy. A nikomu to nepřipadalo divné, to na tom bylo to nejdivnější.

Vzpomeňte si, kdy jste naposledy byli na nějakém starém bojišti. Vidíte před sebou černý, štíhlý pomník, věnce, čestnou stráž, pamětní desky, na kterých se leskne mlčení a ticho, pietu procházející se na hrobech neznámých vojáků, rodiče napomínající děti, které se odvážíly promluvit nahlas. Nuda? Ano.

I na Monte Piano by bylo lehké mlčet, ale jak už jsem uvedla dříve, lidé se tu chovali přesně opačně. A nikdo mi nevymluví, že to bylo divné.

Pro turisty to byla ohromná atrakce, ohromná zábava. Hledali válečné plechovky, do svačinových pytlíků balili kousky ostnatých drátů, aby se měli po příjezdu z cest čím pochlubit. Mrzelo je, když se ukázalo, že ta kulka, kterou našli, nebyla kulkou, ale hloupým a bezcenným kamínkem.

Pokud stále nerozumíte tomu, proč jsem Monte Piano označila za divné místo, uvědomte si, jak takové horské bojiště vypadalo před sto pěti lety. Možná pro Vás bude těžké představit si, že v zákopech nesedí dobře naladěni turisté, ale zbědovaní vojáci, jejichž padlí kamarádi jsou pohřbíváni do nechutného oraniště hned vedle nevybuchlých granátů.

A dnes? Dnes si na tom stejném místě, ve stejnou denní dobu lidé příjemně povídají. Ukazují si navzájem své úlovky.

„Našel jsi nějakou kulku? Prý jich tu je ještě dost.“

„Ne, ale zdá se mi, že tohle je část výbušniny, co myslíš?“

„No jo.“

Divné neznamená špatné. Lidé se na Monte Piano nechovali špatně. Dovolili, aby nad smrtí, která obvykle z bojišť s upřímnou radostí sálá, zvítězil život a výskající děti. Nedopustili, aby se stoletý ostnatý drát stal záminkou k truchlení a bolesti.

Divné znamená neobvyklé a nové, odlišující se.

Nelžete mi, také se na Monte Piano chystáte. Projdete se zákopy. Vyfotíte se s křížem ze ztrouchnivělého dřeva. Poobědváte u ostnatého drátu.

Pod oblohou, nad kostrami.

Vím přesně, co Vás teď zajímá. Neptejte se na nic, odpověď je zřejmá. Divné to zcela určitě bude.

CO BYCH SI S SEBOU VZALA DO VESMÍRU – Eliška Lukavská

Kdybych měla příležitost podívat se do vesmíru, vzala bych si s sebou knihu, kterou australský spisovatel Markus Zusak pojmenoval Zlodějka knih.

Předem Vás varuji – neopovažujte se vyjmenovávat předměty, které by byly pro let do kosmu praktičtější či vhodnější. Nechci to slyšet, protože mě Zlodějka knih naučila, že ty nejlepší věci nejsou hmotné ani praktické a když Vás kniha něco naučí, tak je to kniha dobrá. Nutí k přemýšlení. Proto dám při vesmírném balení před vším ostatním přednost právě jí. Dám jí přednost, protože je mi vzorem.

Je to povrchní a nemělo by se to říkat – Zlodějku knih bych si vzala s sebou i proto, že ji mám ráda natolik, že mě mrzí, že jsem ji nenapsala já. Líbilo by se mi, kdybych prsty cestovala po jejích stránkách a mohla nahlas a sebestředně pronést: „Tohle je moje dílo.“ Občas to povídám sama sobě, ale nevěřím tomu.

Zlodějku knih bych si vzala s sebou do vesmíru, protože mě doma každý den starostlivě sleduje z police, na níž trůní. Vzala bych si ji s sebou, protože ji v rukou držím tak často, že nedovolím, aby na ni za mé nepřítomnosti padal prach.

Nevím to jistě, ale připadá mi, že bych u sebe v tichém stavu beztlíže chtěla mít něco, co mi připomene vůni domova. Proto bych pevně svírala Zlodějku knih, která pro mě znamená vzpomínky. Ty zcela obyčejné, všední vzpomínky, ty nejlepší. Když tu knihu vidím, vybaví se mi, jak jsem ji o minulých Vánocích předčítala mámě a jak se jí líbila stejně jako mně. Vzpomenu si také, jak jsem kdysi novou Zlodějku knih slavnostně posadila na dřevěnou polici vedle románu Kamenný řád a učebnice němčiny. Mezi první dvě strany jsem tenkrát místo záložky vložila natržený, směšný papírek popsaný chemickými vzorci. Je tam dodneška.

Ted' nemá natržený papírek vložený ve Zlodějce knih pražádnou hodnotu.

Ted' váhám nad tím, zda mám již zmíněnou papírovou trosku něčeho vyhodit.

Kdybych byla ve vesmíru, troska by nebyla troskou. Místo ní bych před sebou sledovala vzpomínku, útržek života, který žiji několik světelných let daleko - na modré planetě. Potěšilo by mě to.

Na obálce Zlodějky knih tančí po světle hnědém papíře smrt, jež celý příběh vypráví. Ale kdo si s sebou do neznámých vesmírných končin přiveze knihu utvořenou z rýpavých, drsných, syrových a krásných poznámek ženy s kosou? Kdo by chtěl cestovat se smrtí samolibě křepčící na obálce knihy? Já bych ji s sebou vzala proto, že kdyby byla skutečná smrt právě taková, jako je smrt ve Zlodějce knih, poznávací zájezd do vesmíru by si zasloužila.

Připadá mi krásné, jak se dívka Liesel, hlavní postava Zlodějky knih, nadšeně učí číst, jak se jemně dotýká slov, jako by to byly křehké vázy z porcelánu. Je půvabné, jak jí každé slovo připadá vzácné a jedinečné. A jelikož mám dojem, že ve vesmíru naše slova nic neznamenají, protože se tam příliš nemluví, mohla by tam zkusit skrze řádky promluvit právě zázračná Liesel, Zlodějka knih. Měla bych snad někde jinde více klidu na čtení než ve skvostně opuštěném kosmu? Kde jinde bych si příběhy mohla lépe vychutnat?

Kdybych měla příležitost podívat se do vesmíru, vzala bych si s sebou příběh o slovech, o dívce Liesel a o smrti. Chtěla bych, aby mi byl nablízku, protože je můj nejoblíbenější.